

Film: Anamnes vid STI-provtagning och smittspårning

Diskussionsmaterial för dig som
arbetar inom hälso- och sjukvården

Så använder du diskussionsmaterialet

Detta är ett diskussionsmaterial till filmen Anamnes vid STI-provtagning och smittspårning. Materialet vänder sig till dig som ska hålla i diskussionen i en arbetsgrupp eller i ett utbildningssammanhang. Du kan välja att använda materialet i sin helhet eller att plocka delar. Materialet kan även användas för egen reflektion.

Syftet med filmen:

Syftet med filmen är att visa hur en anamnes kan gå till inför provtagning för sexuellt överförbara infektioner, STI, samt smittspårning. Situationerna som visas i filmen kan såklart hanteras på många olika sätt och personalen kan välja att låta olika delar av samtalen ta olika mycket plats. Filmen är inte tänkt som ett facit, tvärtom är det väldigt bra om ni i diskussioner kan ge fler exempel på hur anamnes och smittspårning kan gå till.

Vi föreslår att du pausar filmen vid 03:30, efter provtagningsanamnesen, och diskuterar frågorna som hör till den situationen. Efter det kan ni titta vidare på delen med smittspårning och behandling och sedan diskutera de tillhörande frågorna.

Filmerna är framtagna av Kunskapscentrum för sexuell hälsa, Västra Götalandsregionen.

Innan du visar filmen:

Berätta att filmen ni ska se visar två olika vårdmöten. I det första skildras ett besök med en patient som söker för att testa sig för STI. I det andra återkommer samma patient för smittspårning och behandling.

När filmen börjar har besöket pågått en stund och det är dags att prata om vilka prover som ska tas och var de ska tas.

Efter du visat filmen:

Vi föreslår att ni börjar med en diskussion om deltagarnas första reflektioner efter filmen. På följande sidor hittar du exempel på diskussionsfrågor.

KORT OM TID?

I så fall kan ni fokusera på att diskutera frågorna under rubriken "Inledande diskussionsfrågor" samt välja en av frågorna som handlar om provtagningen och en om smittspårningen.

Inledande diskussionsfrågor:

Vilka reflektioner har ni?

Vad tänkte ni på när ni såg filmen?

Vad fungerade bra i vårdmötet? Vad hade kunnat göras annorlunda?

Diskussionsfrågor till provtagningsanamnesen:

Hur togs frågor om sexuell praktik upp?

Hade frågorna om sexuell praktik och sexuella erfarenheter kunnat ställas på andra sätt?

Hur lyftes frågan om samtycke i mötet? Hur hade ni gjort?

Saknade ni några frågor?

Innan andra delen av filmen:

Innan du visar andra delen av filmen som handlar om smittspårning kan det vara bra att säga:

Ett av proven som togs visade att patienten hade en infektion. I det avsnitt vi nu ska se kommer patienten tillbaka för smittspårning och behandling.

Diskussionsfrågor till smittspårningen:

Hur hade ni förklarat vad en smittspårning innebär och går till? Skiljer det sig från hur det förklarades i filmen?

Hur kan man stötta patienter som är oroliga för att uppge sexuella kontakter i samband med smittspårning?

Förslag på fördjupningsfrågor:

Hur bemöter vårdpersonalen patientens frågor?

Hur beskriver ni de skyldigheter som patienter har utifrån Smittskyddslagen?

Tror ni att provtagningsanamnesen eller smittspårningen hade blivit annorlunda om personalen haft en annan profession eller patienten en annan identitet? Exempelvis om smittspårningen gjorts av läkare, kurator eller sjuksköterska, eller om patienten haft ett annat könsuttryck eller ålder?

Vid anamnes inför provtagning och vid smittspårning är det ofta möjligt att prata om säkrare sex. Hur tänker ni att information och frågor om säkrare sex kan lyftas in?

Fakta och rekommendationer:

Provtagning och anamnes

Använd gärna Västra Götalandsregionens [STI-provtagningsmall](#) som stöd i ditt arbete för att säkerställa rätt provtagning.

Smittspårning vid STI

Smittspårning är en viktig del av det förebyggande arbetet, tillsammans med testning, behandling och rådgivning. Be gärna din patient att ta fram namn och kontaktuppgifter på den eller dem som hen har haft sex med innan smittspårningstillfället. Detta underlättar och möjliggör att personer kan hittas.

Sekretess och samtal

Informera patienten om att sekretess gäller och att patientens namn inte avslöjas för den/de som kontaktas med uppmaning om testning.

Sexuell identitet, sexuella handlingar och beteenden upplevs för många som privata och det kan upplevas svårt att berätta när, var, hur och med vem eller vilka sexuellt umgänge har skett. För att kunna genomföra en smittspårning behövs ett förtroendefullt samtal. Se till att samtalet kan ske ostört och var tydlig med vad som händer med den information som patienten lämnar.

Ha allt material tillgängligt, som papper eller digitala dokument för att fylla i kontaktuppgifter, då du inte kan veta innan smittspårningssamtalet om patienten har haft en kontakt eller flera. Det kan uppfattas dömande angående

patientens antal sexpartners om du behöver hämta fler papper mitt i samtalet. Patienten ska få både muntlig och skriftlig information om behandling och smittspårning.

Genomförande och ansvar

Läkaren ansvarar för vård och smittspårning, men kan delegera uppgiften till en barnmorska, sjuksköterska eller kurator med rätt kompetens. Smittspårningen ska dokumenteras i patientjournalen när den har startat samt när den är slutförd. Att smittskyddsanmälan är gjord i Sminet dokumenteras också i patientens journal. Smittspårningsdokument med kontaktuppgifter på partners att kontakta ska inte finnas i patientens journal.

Samtalsmetodik

Använd öppna frågor och neutrala formuleringar, till exempel "Vem eller vilka har du haft sex med?". Utgå från mottagningens rutiner och riktlinjer, exempelvis "Vi frågar alla som testar sig om det sex man har haft har skett i samtycke, hur har det varit för dig?".

Såväl provtagningsanamnes som smittspårningssamtal kan öppna upp för frågor om sexuell riskutsatthet och relationer. Tänk på att vara lyhörd och intresserad och på att ta emot och bekräfta det som patienten väljer att berätta.

Smittskydd Västra Götaland erbjuder utbildningar för dig som ska arbeta med smittspårning.

TIPS PÅ LÄNKAR

Webbutbildning:

[Sexuell hälsa i primärvården – fokus hiv/STI \(Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen\)](#)

Provtagningsmall och anvisningar:

[STI-provtagningsmall \(Vårdgivarwebben\)](#)

Information från Smittskydd Västra Götaland:

[STI – sexuellt överförbara infektioner \(Vårdgivarwebben\)](#)

Handbok från Kunskapscentrum för sexuell hälsa:

[Säker säkrare säkrast – samtal om säkrare sex och riskreducerande handlingar](#)

Handbok från Folkhälsomyndigheten:

[Smittspårning vid sexuellt överförbara infektioner](#)